

VirsiVisa 2007
**Virsi virikkeenä peruskoulun uskonnon ja
musiikin opetuksessa**

Tekijä Anu Vuorenmaa

Pedagoginen opinnäytetyö
Toukokuu 2008

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

5.3.2008

Tekijä(t) VUORENMAA, Anu	Julkaisun laji Pedagoginen opinnäytetyö 5 op	
	Sivumäärä 16	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi VRSIVISA 2007. VIRSI VIRIKKEENÄ PERUSKOULUN USKONNON JA MUSIIKIN OPETUKSESSA.		
Koulutusohjelma Opettajan pedagogiset opinnot musiikin ja tanssin alalla		
Työn ohjaaja		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä VirsiVisa on peruskoulun kolmannen ja neljännen luokan oppilaille järjestettävä virsituntemusta ja virsilaulua edistävä tieto- ja laulukilpailu. Sen järjestäjä on Seurakuntien Lapsityön Keskus yhteistyössä Kirkkohallituksen ja Opetushallituksen kanssa. Opinnäytetyössä tarkastellaan vuoden 2007 VirsiVisan virsimateriaalin käyttöä peruskoulun kolmannen ja neljännen luokan uskonnon- ja musiikinopetuksessa pienellä kyläkoululla. Työssä tutkitaan, millä tavalla virsiä voidaan käyttää monipuolisesti oppimateriaalina ja millä tavalla oppimiselle asetettuja tavoitteita voidaan koulussa saavuttaa materiaalia käyttämällä.		
Avainsanat (asiasanat) virsi, musiikinopetus, uskonnonopetus		
Muut tiedot		

Author(s) VUORENMAA, Anu	Type of Publication Diploma project (5 ECTS credits)	
	Pages 16	Language finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title VirsiVisa 2007 (HymnQuiz 2007). The using of hymns as educational material in primary school.		
Degree Programme Pedagogical studies for music and dance teachers		
Tutor(s)		
Assigned by		
Abstract VirsiVisa (HymnQuiz) is a quiz and a song contest for the 9-11 years old children in primary school. The meaning of the quiz is to help pupils to become interested in hymns, help them to know more about hymns and contribute to singing. This thesis is a study of using the hymns of VirsiVisa 2007 in teaching of music and religion in primary school in a little village. This thesis will find out how the hymns can be used as material of teaching and how they help to overtake orientations of teaching.		
Keywords hymn, teaching of music, teaching of religion		
Miscellaneous		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	VIRSIOPETUS KOULUSSA	5
3	VIRSIVISA 2007	7
4	VIRSIVISAN VIRRET KÄYTÄNNÖN OPETUSTYÖSSÄ.....	9
	4.1 Virsien käyttö uskonnon opetuksessa	11
	4.2 Virsien käyttö musiikin opetuksessa.....	12
5	POHDINTA.....	14
	LÄHTEET	16
	LIITTEET	17

1 JOHDANTO

VirsiVisa on vuosittain järjestettävä peruskoulujen kolmannen ja neljännen luokan oppilaille suunnattu virsituntemusta ja virsilaulua edistävä hanke, tieto- ja laulukilpailu. Sen tavoitteena on, että VirsiVisaan valitut virret opitaan laulamaan ja virsikirjaan tutustutaan monipuolisesti. VirsiVisan järjestäjänä toimii Suomen Ev.-lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry (SLK) yhteistyössä Kirkkohallituksen ja Opetushallituksen kanssa. SLK on kirkollisen lapsi- ja perhetyön palvelu-, asiantuntija- ja yhteistyöjärjestö.

VirsiVisan virret valitaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen 1986 hyväksymästä virsikirjasta.

Tässä työssä tarkastellaan, millä tavalla VirsiVisa-hanke tukee perusopetuksen opetussuunnitelmassa mainittuja tavoitteita uskonnon- ja musiikinopetuksen osalta sekä kirkon ja koulun tavoitteiden yhtymäkohtia. Työssä kuvataan vuoden 2007 VirsiVisa –materiaalin käyttämistä käytännön opetustyössä pienellä noin 50 oppilaan kyläkoululla.

Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on kasteopetukseen liittyen tavoitteet, joita eri seurakunnat toteuttavat. Virsien ja hengellisten laulujen opettaminen lapsille ja nuorille on osa seurakuntien antamaa musiikki- ja jumalanpalveluskasvatusta.

Koulun uskonnonopetuksen tehtävänä perusopetuksessa on tarjota oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Opetus antaa valmiuksia kohdata uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus 2004.)

Koulun musiikin opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisen ilmaisun välineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus 2004.)

Vuonna 2007 SLK:n www-sivuilla pohdittiin koulujen virsikasvatusta ja VirsiVisaa. ”Moniarvoisen yhteiskuntamme tärkeä kysymys on, miten koulujen virsikasvatusta tuetaan. VirsiVisa luo siltaa seurakuntien ja koulujen väliseen yhteistyöhön. Yhteistyökumppanuuteen kutsutaan erityisesti seurakuntien kanttorit, muut koulutyöstä vastaavat työntekijät, peruskoulujen luokanopettajat sekä musiikin- ja uskonnonopettajat.” (www.evl-slk.fi 2007, sivut uusittu)

Opinnäytetyön tekijä on ammatiltaan kanttori ja laulunopettaja, joka on toiminut musiikin ja uskonnon tuntiopettana koululla, jonka 3.-4. –luokkalaiset osallistuivat VirsiVisaan 2007. Vuosina 2004-2005 tekijä on ollut mukana hiippakunnallisessa VirsiVisa-työryhmässä Oulun hiippakunnassa ja mukana valtakunnallisen VirsiVisa-työryhmän toiminnassa.

2 VIRSIOPETUS KOULUSSA

Koululaitoksella on aina ollut merkittävä tehtävä virsikasvatuksessa. Lapset ovat saaneet koulussa kosketuksen kristilliseen kulttuuriperintöön, jossa virsi on ollut keskeisessä asemassa. Peruskoulun uuden opetussuunnitelman perusteet antavat luontevan mahdollisuuden toteuttaa virsiopetusta sekä uskonnon- että musiikinopetuksen puitteissa.

Nykyään kirkkoa ja koulua pyritään kehittämään enenevän avoimuuden, perinteen kunnioituksen ja tulevaisuudenuskon ilmapiirissä. Nykyisessä kasvatusajattelussa painotetaan sitä, että oppituntien ulkopuolinen opetus- ja kasvatustoiminta tulee nähdä oleellisena osana kasvatustapahtumaa. Tässä kirkolla on paljon annettavaa. Esim. VirsiVisa toteutettuna yhdessä koulun kanssa on osaltaan antamassa kulttuurista yleissivistystä koulu yhteisölle. Myös uskonnonvapauslain uudistus on tuonut selkeyttä yhteistyöhön. (Kirkko ja koulu ne yhteen soppii. Kirkon ja koulun yhteistyön lähtökohtia ja perusteita. Kirkon kasvatusta ja nuorisotyö/kirkkohallitus versio 2007.

<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/koulu/yhteensoppii.html>)¹⁾

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1-5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus 2004.) Virsiopetus on luontevasti osa uskonnonopetusta.

¹⁾ Nyk. Kirkko ja koulu yhdessä. Kirkon ja koulun yhteistyön lähtökohtia, perusteita ja toimintatapoja. Kirkon kasvatusta ja nuorisotyö/kirkkohallitus 2008/kuukausi.
www.evl.fi/keskushallinto

Vuosiluokilla 1-4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan. ... Musiikinopetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikin opetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautusista erilaisiin muusiikkeihin. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus 2004.) Virsikirja on musiikillisesti monipuolinen laulukirja. Virsien laulaminen on suurimmalle osalle suomalaisista osa omaa kulttuuria.

Kirkon musiikkikasvatuksen yleistavoite nousee musiikin liittymisestä kirkon olemukseen ja tehtävään. Kirkon musiikkikasvatuksen tavoitteena on auttaa ihmistä ymmärtämään musiikin merkitys kirkossa, kokemaan musiikki tärkeäksi kasvulleen kristittyinä ja löytämään elämässään musiikillisen ilmaisun mahdollisuuksia. (Musiikkikasvatus seurakunnassa. Kirkon musiikkikasvatuksen lähtökohdat ja tavoitteet 1989)

Kirkon ja koulun tavoitteista on löydettävissä useita yhtymäkohtia, joiden perusteella VirsiVisa –materiaalista voidaan kehittää toimivia opintokokonaisuuksia peruskoulun uskonnon- ja musiikinopetukseen. Edellä on viitattu evankelisluterilaisen uskonnon opetukseen, mutta jossakin määrin virsiopetusta voidaan kulttuurinäkökohdat huomioiden sisällyttää kaikkeen uskonnon- ja musiikinopetukseen.

3 VIRSIVISA 2007

Vuonna 2007 hanke toteutettiin kolmannen kerran valtakunnallisena tapahtumana. Siihen osallistui 445 koululuokkaa eli noin 10 000 – 12 000 kolmannen ja neljännen luokan oppilasta. Tässä työssä mukana olevalla koululla oli kolmas- ja neljäsluokkalaisten yhdysluokka, jossa oli yhteensä 14 oppilasta.

VirsiVisa toteutettiin vaiheittain. Paikallisseurakunta tiedotti VirsiVisasta koululle syksyllä 2006. Koululle lähetettiin luettelo visaa varten opeteltavista virsistä (liite). Tämän jälkeen koulussa alkoi virsiin tutustuminen ja niiden opetteleminen. Koulun oma VirsiVisa järjestettiin viikolla 4 vuonna 2007. Tällöin pidetyssä visassa koululta valittiin yksi kolmen oppilaan joukkue edustamaan koulua seurakunnan visaan. Tuomaristo koostui koulun omista opettajista ja arvioi oman koulunsa joukkueiden taidot visan järjestäjältä saatujen ohjeiden mukaan. Seurakunnan visa järjestettiin seurakunnan tiloissa viikolla 7. Tuomariston oli kutsunut koolle seurakunnan kanttori ja siihen kuului hänen lisäksi kaksi jäsentä. Hiippakunnalliseen visaan osallistui kunkin seurakunnan voittajajoukkue viikolla 11 ja lopulliseen VirsiVisan finaaliin jokaisesta hiippakunnasta yksi joukkue. Finaali järjestettiin Helsingissä 18.5.2007.

VirsiVisaan oli valittu yhteensä 30 virttä (liite), joista kaikki osallistujat opettelivat 20 virttä koulun, seurakunnan ja hiippakunnan visaan. Finaaliin päässeet joukkueet opettelijat lisäksi 10 virttä.

Kaikille opetetut virret jakaantuivat virsikirjan osastojen mukaan seuraavasti: Osastosta Kirkkovuosi oli mukana 10 virttä, osastosta Elämä Kristuksessa 1 virsi ja osastosta Elämä Jumalan maailmassa 9 virttä.

Finaalissa oli lisäksi edustettuna virsikirjan osasto Jumalanpalveluselämä.

Virsilistan lisäksi koulut saivat käyttöönsä edellisen VirsiVisan kysymyksiä ja tehtäviä. Näin sekä oppilaat että opettajat, jotka eivät aikaisemmin olleet osallistuneet VirsiVisaan, saivat kuvan siitä, millä tavalla visaan kannatti valmistautua.

Virsikirjan virret virsikirjan osastojaon mukaan, suluissa Finaalin virret:

Kirkkovuosi

[1 Hoosianna](#)
[13 Nyt sytytämme kynttilän](#)
[15 Tiellä ken vaeltaa](#)
[21 Enkeli taivaan lausui näin](#)
[\(27 Juhlimaan tulkaa\)](#)
[\(30 Maa on niin kaunis\)](#)
[59 Leipää pelloilta maan](#)
[63 Oi rakkain Jeesukseni](#)
[\(78 Vieraalla maalla kaukana\)](#)
[88 Lensi maahan enkeli](#)
[104 Pilvimuurista valo välähtää](#)
[125 Kosketa minua, Henki](#)
[\(134 Pyhä, pyhä, pyhä\)](#)
[135 Jumala loi auringon, kuun](#)

(Jumalanpalveluselämä

[194 Jumala on läsnä](#)
[228 Vaiti kaikki palvokaamme\)](#)

Elämä Kristuksessa

(332 Herraa hyvää kiittäkää, [sävelmät a](#), [sävelmä b](#))
[377 Sun haltuus, rakas Isäni](#)

Elämä Jumalan maailmassa

[462 Soi kunniaksi Luojan](#)
[471 Hyvä Jumala, kiitän kodista](#)
[488 Jeesus, sinä itsekin](#)
[490 Mä silmät luon ylös taivaaseen](#)
[495 Taivaan Isä, nostit minut](#)
[498 Nyt kulkee halki korpimaan](#)
[501 Kuule, Isä taivaan pyyntö tää](#)
[502 Jeesus, meitä kosketa nyt](#)
[\(514 Anna meille rauhasi\)](#)
[548 Tule kanssani, Herra Jeesus](#)
[\(560 Maat, metsät hiljenneinä\)](#)
[\(571 Jo joutui armas aika\)](#)

4 VIRSIVISAN VIRRET KÄYTÄNNÖN OPETUSTYÖSSÄ

Sen koulun oppilaat, jossa opinnäytetyön tekijä käytti VirsiVisan virsiä opetusmateriaalina, kaikki osallistuivat evankelisluterilaiseen uskonnonopetukseen. Oli luontevaa valmistaa oppikokonaisuuksia yhdistämällä musiikin- ja uskonnonopetus. Näiden oppiaineiden lisäksi virsiä olisi voinut käyttää virikemateriaalina myös muiden kouluaineiden opetuksessa. Tuntiopettajan tehtäviin ei kuitenkaan kuulunut muita sopivia aineita.

Virret ja niiden laulaminen antoivat oppilaille mahdollisuuden kokea yhteisöllisyyttä. Sosiaaliset taidot kehittyivät ryhmätöissä ja koko luokan yhteisessä tekemisessä. Oppilaat olivat oppituntien aikana monipuolisesti vuorovaikutuksessa sekä keskenään että opettajan kanssa. Lisäksi vuorovaikutusta syntyi seurakunnan työntekijöiden kanssa eri tilanteissa VirsiVisan aikana.

VirsiVisan virsivalikoima oli varsin kattava sekä musiikillisesti että sisällöllisesti. Opetus tunneilla painottui siten, että uskontotunneilla keskityttiin enemmän virsien sisällöllisiin asioihin ja musiikin tunneilla pääpaino oli käytännön musisoimisessa.

Opetusmenetelmät vaihtelivat tilanteen ja opeteltavien virsien mukaan. Joissakin tilanteissa opetuksen lähtökohtana oli suuremman kokonaisuuden hahmottaminen (esim. kirkkovuosi lähtökohtana adventtivrren opettelussa), jonka jälkeen siirryttiin pienempiin osatekijöihin (esim. adventtivrren sanan ”hoosianna” merkitys). Välillä opetuksessa lähdettiin yksityiskohdasta (esim. virren säveltämisvuosi) ja päädyttiin laajempaan kokonaisuuteen (esim. tutkimaan tiettyä historiallista ajanjaksoa ja sen uskonnollista elämää).

Toiminnallisuus oli mukana monissa oppimistilanteissa. Virsien pohjalta tehtiin ryhmissä musiikkitunneilla erilaisia sovituksia, joita esitettiin muulle luokalle.

Virsiensä sisältöjä käsiteltiin näyttelemällä ja niistä piirrettiin kuvia. Käytännön kautta pyrittiin syvempään tietämiseen ja ymmärtämiseen. Luovuus oli myös merkittävä tekijä oppimisessa. Oppilaita kannustettiin löytämään erilaisia tapoja oppia asioita. Erilaisten mielikuvien käyttöä käytettiin apuna tekstien sisältöjen ymmärtämisessä.

Jonkin verran opetustilanteissa käytettiin valmiita äänitteitä. Niitä kuunneltiin ja niiden mukana laulettiin. Pääasiassa oppiminen kuitenkin tapahtui tekemällä itse.

Motivaation löytäminen virsien opettelemiseen oli tärkeää. Yksi motivoiva tekijä oli luonnollisesti se, että VirsiVisa oli kilpailu, jossa voiton mahdollisuudet olivat sitä suuremmat, mitä enemmän kykeni omaksumaan tietoja ja taitoja. Tärkeää oli kuitenkin myös motivaation löytyminen siitä positiivisesta kokemuksesta, jonka uusien laulujen ja asioiden oppiminen tuotti. Lisäksi oppilaita motivoi yhdessä tekeminen. Oman oppimisen saattoi liittää toisen oppimaan toisenlaiseen asiaan ja näin ryhmänä osata enemmän kuin yksin ja kokea onnistumista yhdessä. Ryhmän onnistuminen kannusti jokaista oppilasta myös henkilökohtaisesti. Motivaation syntymisessä oli merkittävää myös se, että 3.-4.-luokille suunnatusta visasta tuli koko koulun yhteinen asia. Olihan koulun oma joukkue mukana kisaamassa seurakunnan visassa muiden koulujen joukkueiden kanssa.

Oppimisen paikkana oli pääasiassa tavallinen luokkahuone. Musiikkitunneilla tila usein järjestettiin siten, että keskelle luokkahuonetta jäi tyhjä tila, jossa saattoi liikkua ja soittaa erilaisia soittimia. Joskus tuolit asetettiin kaareen niin, että oppilaat saattoivat paremmin kuulla toistensa äänet laulaessa ja kokea paremmin äänen koko kehollaan. Muutamana kerran virsiä harjoiteltiin myös koulun liikuntassalissa, jossa tilan suuruus ja luokkahuoneesta poikkeava akustiikka antoivat erilaisen kokemuksen laulamista ja soittamisesta.

4.1 Virsien käyttö uskonnon opetuksessa

VirsiKirja on laulu- ja rukouskirja. Virsien tekstit heijastavat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon uskoa. VirsiKirjan esipuheessa virren laulamista sanotaan: ”Virren veisuu on yhtä aikaa julistusta, opetusta, sielunhoitoa, ruokousta ja yhteyden kokemista.” Nykyinen virsiKirja on monipuolinen materiaali myös koulun uskonnonopetuksen käyttöön. Virsitekstien avulla voidaan luontevasti paneutua peruskoulun opetussuunnitelmassa mainittuihin sisältöihin.

VirsiVisaan valittujen virsien tekstien avulla käsiteltiin sekä Vanhan että Uuden testamentin kertomuksia sekä Jeesuksen keskeisiä opetuksia.

Kirkkovuosi-osastosta visassa oli mukana yhteensä 14 vettä. Virret saattoi sijoittaa kirkkovuoden eri kohtiin ja oppia näin ymmärtämään kirkkovuoden kulkua ja Jeesuksen elämän kaaren yhteyttä siihen.

Seurakunnan toimintaan tutustuttiin mm. Elämä Jumalan maailmassa –osaston virsien avulla. Eri ikäkausien ja elämäntilanteiden perusteella valitut virret liittyivät mm. kotiin ja perheeseen sekä kouluun ja opiskeluun. Virsitekstien perusteella käsiteltiin myös jumalanpalveluselämää kokonaisuutena ja ehtoollista osana jumalanpalvelusta. Opetustilanteissa käytettiin havaintovälineitä kuten ristiä, kynttilöitä ja liturgisia värejä kuvaavia kankaita. Toiminnallisuutta käytettiin mm. rakentamalla jumalanpalvelusopeuksen yhteydessä alttari luokan eteen.

Pyhiin kirkon toimituksiin tutustuttiin valitsemalla VirsiVisan virsistä sopivia niiden yhteydessä perheissä järjestettäviin juhliin, kuten hää- ja kastejuhlaan. Leikkimielinen vihkitoimituskin järjestettiin luokassa. Oppilaat valitsivat papin, kanttorin, suntion ja vihkiparin sukulaisineen. Loput oppilaista toimivat seurakuntana. Virret valittiin VirsiVisan virsistä.

On tärkeää oppia ymmärtämään sen kirkon opetuksia, johon kuuluu. Koska virsikirja on kirkon virallinen laulukirja, se heijastaa hyvin luterilaisen kirkon käsitystä Jumalasta, armosta pelastuksesta ja Raamatusta, joihin tutustuminen on yksi peruskoulun opetussuunnitelman tavoitteista.

4.2 Virsien käyttö musiikin opetuksessa

Virret ovat elävää musiikkitraditiota ja heijastelevat koko länsimaisen musiikin historiaa nykypäivään saakka. Musiikillisesti virsikirja on erittäin monipuolinen ja musiikillisesti erityylyiset virret antavat lähes loputtomat mahdollisuudet erilaisille toteutustavoille, joiden avulla saavutetaan musiikinopetukselle asetettuja tavoitteita.

Vuosiluokilla 1-4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan. (POP 2004)

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa mainittuihin tavoitteisiin oli helppo pyrkiä VirsiVisan virsien monipuolisella käytöllä.

Luonnollista äänenkäyttöä opittiin lauletaessa yksinkertaisia, oppilaan äänelle sopivia melodioita. Opettajan luonnollisella äänellä antama malli ohjasi oppilaita hakemaan hengityksen ja laulun helppoutta. Oppilaiden ilmaisutaitoa kehitettiin laulamisen, soittamisen ja liikkumisen avulla. Vuorottelemalla soolo-osuuksia, pienen ryhmän osuuksia ja koko luokan lauluosuuksia saatiin erilaisia musiikillisia kokemuksia, jotka innostivat oppimaan lisää.

Sekä musiikin että luetun virsitekstin kuunteleminen opetti havainnoimaan ääniympäristöä ja keskittymään sekä sanoihin että musiikkiin.

Musiikkitunneilla käytettiin erilaisia rytmisoittimia virsisovitusten tekemiseen. Samalla tutustuttiin soittimiin ja niiden käyttöön.

Virsiä avulla tutustuttiin musiikin elementteihin kuten rytmiin, melodiaan, harmoniaan, dynamiikkaan, sointiväriin ja muotoon sekä opeteltiin musiikin peruskäsitteistöä. Virsiä käytettiin myös musiikin teorian opiskelussa. Kulloinkin käsiteltävästä virrestä oli mahdollista opetella mm. sävelten nimiä, taukoja ja musiikillisia muotoja.

VirsiVisaan valitut virret edustivat monipuolisesti eri aikakausia ja musiikin lajeja. Näin oppilaat saivat tutustua oppimisen kannalta mielenkiintoisiin asioihin.

5 POHDINTA

Tämän opinnäytteen avulla olen oppinut monia asioita opettamisesta ja oppimisesta. Yksi tärkeimmistä asioista on ollut motivaation merkityksen ymmärtäminen oppimisen lähtökohtana. 3.-4. –luokkalaisilla on jo ennakkoluuloja virsiä ja niiden opettamista kohtaan. Näiden ennakkoluulojen poistaminen on auttanut oppimistapahtumassa ja ollut motivaation kannalta merkittävää.

Oman teologisen ja musiikillisen osaamisen yhdistäminen koulussa tapahtuvaan opetustyöhön on ollut haastavaa. Se on tuonut uusia näkökulmia oman opettajuuden kehittämiseen. Olen havainnut, että sellainenkin tieto, jolla näennäisesti ei ole mitään tekemistä kouluopetuksen kanssa, voi olla hyvin merkittävää. Opettajalla ei voi koskaan olla liikaa tietoa opetettavasta asiasta vaan tietoa on mahdollista yhdistää luovasti monissa eri yhteyksissä.

Sekä laulaminen ja uskontoon liittyvät asiat ovat hyvin henkilökohtaisia. Erityisesti oma laulaminen ja oman äänen käyttö sekä niihin liittyvä persoonallinen ilmaisu ovat asioita, jotka vaativat opettajalta herkkyyttä ja kasvatuksellisia taitoja.

VirsiVisan virsien käyttö kouluopetuksen materiaalina on ymmärtääkseni syventänyt oppilaiden oppimista niissä opintokokonaisuuksissa, joihin virsiopetus on liitetty.

Olen myös pohtinut niitä vaikeuksia, joita tulee vastaan, jos opettajalla itsellään on ennakkoluuloja virsiopetusta kohtaan. Mikäli opettaja ei itse ole vakuuttunut opettamastaan, hänen on vaikea saada oppilaita vakuuttumaan asiasta. Erilaista opetusmateriaalia on olemassa runsaasti virallisten oppikirjojen lisäksi. Opettajan oma henkilökohtainen ymmärrys ja käsitys opettamisesta ja opetettavien asioiden sisällöstä vaikuttaa siihen, mikä materiaali on tarkoituksenmukaista ja palvelee oppimistapahtumaa.

Virsiopetus pidetään usein vain kirkon tehtävänä, osana kasteopetusta. Mahdollisuus kokeilla virsien käyttöä laajemmin, on auttanut ymmärtämään virsien merkityksen sekä yksilön että yhteisön kannalta myös kouluopetuksessa. Virret ovat osa sitä traditiota, joka on pohjana myös oman aikamme kulttuurin kehitykselle.

LÄHTEET

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus 2004.

Musiikkikasvatus seurakunnassa. Kirkon musiikkikasvatuksen lähtökohdat ja tavoitteet. 1989.

Seurakuntien Lapsityön Keskus ry. (www.evl-slk.fi).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon koulupalvelu
(<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/koulu/>)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirja 1989 (<http://evl.fi/virsikirja>).

LIITTEET

VirsiVisa 2007 -esite

Tervetuloa VirsiVisaan!

PERUSKOULUJEN KOLMANNEN JA NELJÄNNEN LUOKAN OPPILAAT
LUKUVUONNA 2006-2007

- VirsiVisalla halutaan innostaa koululaisia virsien laulamiseen.
- VirsiVisalla tuetaan ja edistetään virsikasvatusta koulun ja seurakunnan yhteistyönä.
- Pelkällä laulutaidolla ei kuitenkaan selviydy voittoon, sillä visan kysymykset sisältävät virsien tunnistamista monin eri tavoin.
- VirsiVisaan on valittu kaikkiaan 30 virttä.

VirsiVisa koulussa viikolla 4, 2007

Virsien opettelu alkaa syksyllä 2006.

VirsiVisa seurakunnassa viikolla 7, 2007

Valitaan seurakunnan paras joukkue.

VirsiVisa hiippakunnassa viikolla 11, 2007

Hiippakunnan seurakuntien välinen visa, josta paras joukkue lähetetään kilpailemaan Helsinkiin.

VirsiVisan finaali 18.5. 07 Helsingissä

Finaali pidetään Helsingin Tuomiokirkossa 18.5.2007 alkaen klo 15. Kolme parasta joukkuetta palkitaan.

**Ilmoittautuminen koko VirsiVisaan
30.11.2006 mennessä.**

Tiedustelut ja ilmoittautuminen:

Musiikkisihteeri
Kaija Eerola
Itälahdenkatu 27 A, 00210 Helsinki
puhelin (09) 6877 4512, 0400 470375, faksi (09) 6877 4545
kaija.eerola@kolumbus.fi
www.evl-slk.fi

VirsiVisan virret

Koulussa, seurakunnassa ja hiippakunnassa

-
- 1 Hoosianna
 - 13 Nyt sytytämme kynttilän
 - 15 Tiellä ken vaeltaa
 - 21 Enkeli taivaan lausui näin
 - 59 Leipää pelloilta maan
 - 63 Oi rakkain Jeesukseni
 - 88 Lensi maahan enkeli
 - 104 Pilvimuurista valo välähtää
 - 125 Kosketa minua, Henki
 - 135 Jumala loi auringon, kuun
 - 377 Sun haltuus, rakas Isäni
 - 462 Soi kunniaksi Luojan
 - 471 Hyvä Jumala, kiitän kodista
 - 488 Jeesus, sinä itsekin
 - 490 Mä silmät luon ylös taivaaseen
 - 495 Taivaan Isä, nostit minut
 - 498 Nyt kulkee halki korpimaan
 - 501 Kuule, Isä taivaan pyyntö tää
 - 502 Jeesus, meitä kosketa nyt
 - 548 Tule kanssani, Herra Jeesus

Finaalin virret (edellisten virsien lisäksi):

- 27 Juhlimaan tulkaa
- 30 Maa on niin kaunis
- 78 Vieraalla maalla, kaukana
- 134 Pyhä, pyhä, pyhä
- 194 Jumala on läsnä
- 228 Vaiti kaikki palvokaamme
- 332 Herraa hyvää kiittäkää, sävelmät a ja b
- 514 Anna meille rauhasi
- 560 Maat, metsät hiljenneinä
- 571 Jo joutui armas aika